

IX i X katecheza LITURGIA EUCHARYSTII (notatki własne)

Część I:

Sercem liturgii eucharystycznej jest modlitwa eucharystyczna, która jest poprzedzona prefacją.

Prefacja (łac. praefatio – przedmowa) – **modlitwa dziękczynna**, rozpoczynająca modlitwę eucharystyczną:

Prefacja składa się z:

- Dialog Wstępny (dialog kapłana z wiernymi):

K: w górę serca

w: **wznosimy je do Pana**, ...

W języku łacińskim: sur sum corda, habemus ad Dominum, co oznacza: **mamy je u Pana**

Zmiana tłumaczenia wynika z wpływu św. Augustyna, który po homiliach używał sformułowania: *conversi ad Dominum* (zwróćmy się do Pana). **Wynikało to stąd, że liturgia eucharystyczna skierowana jest do Boga, którego symbolizuje Wschód. Celebrans wraz z ludem kierunkowali się więc po liturgii słowa, na wschód.**

Stare kościoły kierunkowane były na wschód i tym samym kapłan wraz z ludem skierowani byli na wschód.

Ale nie zawsze tak było, bo np. Bazylika św. Piotra nie jest skierowana na wschód, gdyż rozbudowa kościoła, postawionego nad grobem św. Piotra możliwa była jedynie w jednym kierunku ze względu na ukształtowanie wzgórza. W Bazylice tej drzwi wejściowe są od strony wschodu, więc lud musiałby się odwrócić od celebransa. Jednakże by nie stać tyłem do ołtarza, podczas Mszy świętych, lud staje za ołtarzem i po jego bokach.

Współcześnie kościoły są sytuowane różnie, stąd bp. J. Ratzinger w książce *Duch Liturgii*, proponował rozwiązanie, by duchowy wschód oznaczał krzyż umieszczony na ołtarzu lub w jego pobliżu - najlepiej na środku ołtarza, a jeśli z boku to po stronie mszału, by celebrans spoglądał na niego w trakcie modlitwy eucharystycznej.

Czasami krzyż umieszcza się nad ołtarzem, na łuku tęczowym, oddzielającym prezbiterium od nawy. Dawniej ustanowiony był obowiązek by kapłan co najmniej dwa razy spoglądał na krzyż: przed ewangelią i przed ofiarowaniem. Nie mógł patrzeć na wiernych. Obecnie celebrans skierowany jest na wspólnotę.

Często także projektanci w kościołach duże krzyże umieszczają na ścianie, za plecami celebransa, co nie ma potwierdzenia w tradycji architektury katolickiej.

Centrum sprawowania liturgii powinien być Krzyż, gdyż podczas liturgii wędrujemy ku Golgocie, której urzeczywistnieniem jest ołtarz ofiarny.

- Modlitwa eucharystyczna.

Aktualnie jest 7 tekstów modlitw, w tym pięta ma 4 wersje i są jeszcze 2 dodatkowe na Msze święte z dziećmi.

Dawniej była jedna modlitwa eucharystyczna zwana Kanonem rzymskim i jest to aktualnie modlitwa oznaczona numerem 1.

Druga modlitwa jest najkrótsza i została napisana na podstawie modlitw Hipolita Rzymskiego, ale trudno to historycznie udowodnić.

We wprowadzeniu do Mszału zostały uregulowane zasady, kiedy stosuje się poszczególne modlitwy. W Polsce te wytyczne zostały uproszczone i najczęściej przez celebransów wykorzystywana jest najkrótsza 2. modlitwa.

W niedzielę zalecana jest 1. i 3. oraz 4., a 5. modlitwa wskazana jest w różnych potrzebach np. o pokój, o deszcz, ...

O wyborze decyduje celebrans, ale jako wierni możemy delikatnie prosić o inne modlitwy

Część II katechezy:

Centralna część liturgii eucharystycznej

- rozpoczyna się od aklamacji: *Święty, święty, Pan Bóg ...*, w której razem ze świętymi w niebie wychwalamy Boga
- Następnie jest wspomnienie o ustanowieniu Eucharystii, np. w niedzielę: *Dlatego stajemy przed Tobą i zjednoczeni z całym Kościołem, uroczystie obchodzimy pierwszy dzień tygodnia, (...)*
- Epikleza – kapłan wzywa Ducha świętego, składa ręce i trzymając je wyciągnięte nad darami wewnętrzną stroną dłoni, mówi: *Boże Uświęć te dary mocą Twojego Ducha ...*
- Następnie jest opowiadanie: *On to, gdy dobrowolnie wydał się na mękę, ...*
- Przeistoczenie chleba i następnie wina z wodą. (*Bierzcie i jedzcie..., bierzcie i pijcie ...*)

Kościół zachodni różni się lekko z Kościołami wschodnimi, które już epiklezę uznają jako przeistoczenie.

Część III. Katechezy - cztery kielichy

Opowiadanie przed przeistoczeniem wina i wody rozpoczyna się od słów: *Podobnie po wieczerzy wziął kielich (...)* Pytanie: podobnie do czego?

Podobieństwo odnosi się do paschy żydowskiej. **Wieczera Pańska jest wpisana w ramy uczty paschalnej.**

Na uczcie żydowskiej wypijano cztery kielichy wina z wodą.

Podczas żydowskiej Paschy (Pesach) pije się cztery kielichy wina, które symbolizują cztery obietnice Boże dotyczące wyjścia Izraelitów z Egiptu. Każdy kielich odpowiada innemu etapowi wyzwolenia: "Wyprowadzę was" (wyprowadzę), "Uratuję was" (ocalę), "Wykupię was" (wyzwolę) i "Wezmę was za mój lud" (wezmę) (fragment z książki: „Jezus i żydowskie korzenie Eucharystii” – Brant Pitre?)

- pierwszy kielich uświęcenia (kidusz) żydzi pili na czczo. Następnie spożywali gorzkie zioła w sosie, w którym maczane były kawałki chleba

- drugi kielich proklamacji (głoszenia) nie wypija się od razu, tylko popija w trakcie opowiadania o tym czym ta noc paschalna różni się od innych nocy (pytanie zadaje dziecko). Na zakończenie picia tego kielicha śpiewany jest psalm 113 *Bogu wielkiemu i łaskawemu chwała!...*

- trzeci kielich (dziękczynienia) pije się po spożyciu głównego dania, jakim jest Baranek paschalny z podpłomykiem (maca). Baranka i kielich najpierw Ojciec rodziny błogosławi słowami z Ks. Wyjścia. W starej liturgii Eucharystycznej w modlitwie nad darami też przytaczano te słowa.

Pan Jezus w czasie ostatniej wieczerzy, ku zdziwieniu Apostołów, zmienił słowa żydowskie i powiedział w momencie błogosławienia trzeciego kielicha: *bierzcie i pijcie z niego wszyscy to jest bowiem kielich krwi mojej nowego i wiecznego Przymierza, która za was będzie wylana na Krzyżu.*

- czwarty kielich - na ostatniej wieczerzy nie wypito czwartego kielicha, bo Pan Jezus przerwał wieczerzę mówiąc - *Odtąd nie będę już pił z tego owocu winnego krzewu aż do owego dnia, kiedy pić go będę z wami nowy, w królestwie Ojca mojego.* Następnie śpiewając psalm 116 wstał i poszedł do Ogrodu Oliwnego.

Ostatnia wieczerza nie była mszą świętą! Była antycypacją tego co będzie na Krzyżu.

W ogrodzie Oliwnym objawił się Jezusowi Anioł z kielichem, którego Jezus nie bierze od Anioła, mówiąc *Ojcie oddal ode mnie ten kielich.*

Dopiero na Krzyżu Jezus skosztował ocet winny, podany Mu na gąbce, gdy powiedział: *Pragnę.* Jest interpretacja, że był to czwarty kielich. Po tym skłonił głowę i umarł ze słowami: *dokonało się.*

Msza święta jest niebiańską liturgią i w komunii świętej mamy udział w czwartym kielichu – zjednoczenie z ofiarą Chrystusa.

Część IV: Pytania:

- *Z czego wynikało Księdza zainteresowanie liturgią tradycyjną Mszy świętej i jakie znaczenie ma to dla Księdza?*

Podjęcie przez Księdza Karola sprawowania liturgii tradycyjnej wynikało z powierzenia przez Biskupa w Diecezji Bydgoskiej kapłańskiej posługi, dla grupy przywiązanej do tej liturgii,

Sprawowanie liturgii tradycyjnej spowodowało głębsze zrozumienie liturgii Mszy świętej, jej bogactwa, znaczeń, ...

- *Czy podczas przeistoczenia odbywa się tylko misterium ofiary Chrystusa na Krzyżu?*

Nie, jest to misterium męki, śmierci i zmartwychwstania.
